

אומר לו שמואל: החפץ לה' בעלות זובחים כשמוע בקול ה'! הנה שמע זובח - טוב, להקשיב מחלב אלים. אל תדאג לקידוש ה'... תעשה מה שאומרים לך!!!

וזהו כלל. כלל לכל החיים! והיה אומר ה"נסיד הסלבודקא"י הג"ר אייזיק שר זצ"ל, הרבה אנשים הולכים עם הרגשה טובה בלב של הקימותי את דבר ה', אך הם פשוט לא שומעים את הבת קול שזועקת אחריהם, יען מ-א-ס-ת את דבר ה'.

ונדבר על בחורים: ישנם בחורים שאמנם אומרים להם לקום לתפילה, ואומרים להם לבא לתחילת הסדרים בזמן. נכון... אבל אני סבור שעדיף לי ללמוד טוב בליה, ולהספיק הרבה, וביום נלך לישון, העיקר שאני עושה יותר שטייגען, ולשם שמים וכו'... אז בגדול זה נקרא הקימותי את דבר ה'!

אבל - - - הבת קול יוצאת ואומרת, יען מאסת את דבר ה'! אתה לא שומע למה שאומרים לך, אתה מחליט לבד, ואתה גורם בזה רפיון לכל בני הישיבה, אז מאסת את דבר ה'!!! וכמו שכבר אמר מרן רה"י הגר"י אדלשטיין שליט"א. וכך זה מלווה אותנו בלי סוף, בלי סוף!!!

למחות את ה'עמלק הקטן' שבתוך הלב

כשלמדנו בישיבה, אמר לנו בעל 'הברכת מרדכי שליט"א, ב' דברים: קודם כל - הוא אמר בשם ר' חיים מברסק, שלמחות את עמלק זה לא רק למחות את העם, אלא למחות את השיטה! (וכע"ז אמר מרן הרה"י בלשון שונה).

דבר שני - הוא אמר לנו, לכל אדם - יש עמלקי קטן בלב... אין אדם שיוצא מן הכלל. מה זה עמלק? "אשר קרן", לצנן אותך.

כל יהודי שומע לפעמים איזה רעיון חזק, או קורא איזו שיחה טובה, ומתחיל להתלהב... מתחיל להתלהב. ומחליט להשתנות. פתאום בא אליו העמלקי הקטן שבתוך ליבו, ומתחיל לצנן אותו: רק רגע, תרגע... מה קרה... מה אתה מתלהב... מה אתה רוצה להיות, חזון אי"ש?! ר' יחזקאל לוינשטיין?!... תפסיק... אתה כמו כולם, מה שכולם יעשו גם אתה אותו הדבר. הוא משתכנע, וגמרנו...

יש גם עמלק מסוג נוסף: יש אחד, שלא מספיק שהוא לא בסדר, קשה לו שהחבר שלו כן בסדר, וכן רציני... אז יש מילה שעמלק המציאו: צו"ל. הוא צו"ל, מה, אתה רוצה להיות צו"ל?! יצאת מדעתך לגמרי!!!... זו מילה של עמלק. בסדר... לא אני ולא הוא, אשר קרן בדרך, לכולם יש עמלק, בלב, לאחד זה עמלק גדול ולשני זה עמלק קטן, אך מלחמה לה' בעמלק, מדור דור!!!

תורה לומדים בהתלהבות

א פייער, האש של היהודי זה להתלהב!!! כן כן, להדיא, להתלהב! להתחמם! ואם אח"כ קצת מתייבשים... אז מתחממים שוב פעם! אבל לא שאומרים לך כל הזמן, תעזוב... אל תגדל, תשאר מה שאתה... כך לא גדלים!

ממה בא עמלק?... כולנו יודעים, ברפידים, לפי שרפו ידיהם מן התורה. והנה, אומר הסבא מסלבודקא, הרי בתורה, דרך התורה תמיד להגדיל את האשמה יותר ממה שהיה באמת. למשל, על ראובן התורה כותבת "וישכב את בלהה פילגש אביוי", הוא לא באמת שכב, אלא רק בלב את יצועי אביוי, וכתוב וישכב. וכן אצל שלמה כתוב נשיו הטו את לבבו, ושם הכוונה שהוא בסך הכל לא מיחה בהן. אותו דבר אצל רבי אלעזר בן עזריה, פרטו של ר"א בן עזריה היתה יוצאת בשבת ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים, וכתוב שזו לא היתה פרה שלו, אלא של שכנתו, ולפי שלא מחה בה נקראת על שמו.

ולמה כך התורה עושה? כי לפי חומרת העבירה זה נחשב כך.

פה, אחרי הזכוכית מגדלת של התורה, כתוב "רפו ידיהם", לא שלא למדו... חלילה. אבל היה פה רפיון, ועל זה - ויבא עמלק.

ולמה?...

היום, בדף היומי סיימו את מסכת חגיגה, הגמרא אומרת, (שלהי חגיגה) "אמר רבי אבהו א"ר אלעזר, תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהן קל וחומר מסלמנדרא. ומה סלמנדרא שתולדת אש היא, (ממקום שבערה שם אש שבע שנים בלי הפסק) הסך מדמה אין אור שולטת בו,

אל תצדק הרבה

ידוע, שיש כמה הקדמות לפני שנכנסים לפורים: קודם כל, "משנכנס אדר מרבין בשמחה". [השנה זה היה כבר מאדר הראשון] אח"כ יש את פרשת זכור, ורק אחרי זה מגיעים לפורים עצמו.

בהפטרה של פרשת זכור יש לנו דבר שהוא אכן הקדמה לפורים, (חוץ מעצם הענין שהמן הוא עמלק).

בהפטרה מסופר ששמואל הנביא הגיע אל שאול, כאשר נשמע ברקע הקול של צאן עמלק. ושאול רץ אל שמואל בשמחה ומבשר לו, "הקימותי את דבר ה'!!! אומר לו שמואל: ומה קול הצאן הזה באזני, וקול הבקר אשר אנוכי שומע?... אומר לו שאול, מעמלקי הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר, למען זבוח לה' אלוקיד.

ופתאום - - - שאול מקבל כזו תגובה בלתי צפויה... יען אשר מ-א-ס-ת את דבר ה', וימאסך ממלך!!!

קודם שניגש לביאור הענין, אנחנו צריכים לדעת, שהמבט שלנו על שאול ביסודו, הוא מבט מאד מאד לא נכון!

הגאון ר' חיים שאול קרליץ סיפר, שהיה שבע ברכות בפתח תקוה והגיע לשם אחד מהרבנים הגדולים בארץ, ותוך כדי דבריו הוא עשה השוואות בין שאול לדוד, וכמובן, הכף נטתה יותר לכיוון דוד, בלי שום ספק...!

ואז, קם החזון אי"ש שכח במעמד, ושלא כדרכו הוא הגיב, וכי יש דמיון בכלל?!... ודאי ששאל היה הרבה יותר גדול! הגמרא אומרת ביומא (כב, ב), כבן שנה שלא טעם טעם חטא!

(זה מופיע גם בספר מעשה אי"ש, ויש שם הגה"ה של מרן שה"ת הגר"ח קנייבסקי שליט"א, והוא כותב שם, לא שמעתי כן, אבל יש לזה מקור מהגמרא ביבמות. אך הגר"ח סיפר שכך היה!)

שאל היה אריך דבורו! כבן שנה, שלא טעם טעם חטא!!! כך כתוב בגמרא. אם כן, נשאלת השאלה, איך בא שאול ואומר הקימותי את דבר ה' וכי לא שמעתי? אז מה אתה אומר הקימותי?...

אז באחרונים מסבירים באריכות מה היתה כוונתו מבחינה הלכתית. ולא ניכנס לזה כעת. אבל זה ודאי ששאל התכוון לשם שמים, והוא לא עבר על רצון ה', אלא הוא עקף אותו כדי שלא יתחייב, וכמבואר בעונג יום טוב בהקדמה, ועוד מטיין בשם הגר"ח הלוי, והעונג יום טוב מביא את הגמרא הידועה (ברכות לה, ב), בא וראה מה בין דורות הראשונים לדורות האחרונים, דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך הבית כדי להתחייב במעשרות, אך דורות האחרונים הכניסו דרך גגות וקרקיפות כדי להיפטר מן המעשרות...

ונסביר: הוא החליט שהקידוש ה' הכי גדול הוא, שאגג העמלקי יהיה תחתם של בני ישראל. שאול סבר, אם אגג הרשע בא ונכנע לעם ישראל - זה קידוש ה' גדול!!!

ולגבי הצאן, איזה תועלת תהיה אם ניקח כזו כמות אדירה של צאן ונשליך אותם למזבלה... מה יהיה לך מזה?... עדיף לקחתם לזבוח לקדוש ברוך הוא! את מיטב הצאן והבקר... אה!! רואים שיירות של צאן שמובלות לירושלים, עומדים ותמהים: מה זה?... זה הצאן של עמלק. כולם יתפעלו, אה! לכבוד ה' יתברך! אתם יודעים איזה קידוש ה' זה!?!...

שאל לא עבר על רצון ה', להיפך! הוא רק רצה להרבות כבוד שמים, ולהוסיף קידוש ה'! כך לפחות הוא חשב. ויש גם ראייה שכוונתו היתה לשם שמים, הגמרא ביומא (כב, ב) מביאה, בשעה ששאל עשה ק"ו בעצמו ולא שמע לקב"ה, יצאה בת קול ואמרה לו, "אל תהיה צדיק הרבה"! ובשעה שאמר לדואג, טוב אתה ופגע בכהנים, וצוה עליו להרוג את נוב עיר הכהנים, יצאה בת קול ואמרה לו "אל תרשע הרבה"!

[ובמאמר המוסגר: כאשר למדנו בישיבה, אמר לנו ר' הלל זקס בשם ר' ברוך בער שאמר פ"א כשהרביה (הגר"ח הלוי) אמר אל תצדק הרבה - הוא סובב עם האצבע לצד אחד, וכאשר הוא אמר אל תרשע הרבה - הוא סובב עם האצבע באותה הצורה אך לכיוון ההפוך. הבנו שזה אותו הדבר, רק שזה לצד ימין, וזה לצד שמאל...! והצד השווה שאתה לא עושה מה שה' אומר].

עכ"פ, אם הבת קול אמרה לו אל תהי צדיק הרבה, מוכח שהיתה לו כוונה טובה! הוא רצה להרבות קידוש ה'.

תלמידי חכמים שכל גופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש נאום ה', על אחת כמה וכמה..."

זאת אומרת שהמציאות של תלמיד חכם היא שגופו אש! הוא בוער עם כל הברעין, קושיה זו קושיה, תירוץ זה תירוץ... וכאשר שואלים שאלה טובה, אז צועקים, ומתווכחים... כך לומדים! ולא נרדמים, (זה לא הרצאה באוניברסיטה שכולם שם נרדמים, וכמעט גם המרצה...) אצלנו אי אפשר להירדם גם אם אתה רוצה...

בספר החדש על הגי'ר משה חדש מסופר, שכאשר ישיבת מיר ניצלה, היא נסעה ברכבת, ולאחמ"כ אחד הגויים תאר אותם, זה עם מוזר ומשונה... כל היום הם רבים וצועקים אחד על השני, ופתאום בערב, בסוף היום כולם חברים, שמחים ומחייכים, ששים ועלזים... מה זה? אני לא מבין, קודם התרגזתם וצעקתם, מה קרה?... ולמעשה הוא צודק. מה הם עשו? דברו בלימוד. הגמרא אומרת שתלמידי חכמים נעשים כאויבים זה לזה בשעת הלימוד, ולא זזים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה!

ועכ"פ, הלא כה דברי כאש נאם ה'. אך כאשר רפו ידיהם מן התורה, אז האש כבתה, ומיד יובא עמלק... אתה הבאת את הקרירות בידיים שלך. כבית את האש - ואז בא הקור. זה הכל.

כמו שבחורף, בחוץ קר מאד, קר... ובבית -יש תנור מחמם. אך אם תכבה את התנור - ממילא יבא הקור.

אותו הדבר בדיוק: עמלק נמצא. אלא מה, כל זמן שיש אש בוערת - הוא לא יכול לעשות כלום. ברגע והאש נחלשת, התנור כבר לא מחמם, ממילא נכנס הקור ועמלק מצנן ומקרר.

ואותנו למדו בישיבה, שהמלחמה שלנו זה עם הקרירות הזו. ולעמלק לא חסר דרכים לצנן... כל דבר אומרים אה... זה לא בדיוק... מה מספרים לך, שאתה צריך לשאוף לחיות?... לא תהיה לא השאגת אריה, ולא הקצוה"ח, ולא הרב שך, תפסיק... הכל דמיונות. ואחד שלא משתכנע מכאלו דיבורים, אז יש ליצר הרע המון תירוצים ודרכים אחרות איך לצנן את ההתלהבות. ואצל הרבה הוא מצליח, לדאבונו.

לא לתת מקום למחשבה אחרת

ופה, מרן הרה"י זצ"ל פותח לנו שערי דעת: הקושיה עצומה: איך שאול המלך חטא???... אחרי כל ההסברים שהוא נתכוון לשי"ש וכו', אבל סוף כל סוף הוא היה כבן שנה שלא טעם טעם חטא, והוא יותר גדול מדוד המלך בלי השוואה, אז איך הוא חטא?

מביא הרה"י את הגמ' הידועה, ביומא (כב, ב) וזה גם בילקוט שם, שכתוב וירב בנחל א"ר מני על עסקי נחל. בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול, לך והכית את עמלק, אמר "ומה על נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה! ואם אדם חטא, בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו, קטנים מה חטאו?!"

אמר הרה"י: שאול אחז - - - תראה, יש פה משהו לא ברור... אני לא מבין בדיוק מה הקב"ה התכוון... פה אתה נופל. לא מתחילים עם ויכוחים. ה' אמר, כי הוא אמר ויהי, הוא צוה ויעמוד, אין ויכוחים ואין שום דבר, **אם אמרו לך - תעשה. אמנם כל החשבונות שלך יכולים להיות נכונים, אך כשהקב"ה אומר - אין חשבונות!**

סיפר הגי'ר יעקב אדלשטיין זצ"ל שיספר לו רבי דוד לויטן, שפעם החפץ חיים קרא להרבה רבנים לאסיפת רבנים, והגי'ר ברוך בער, פגש את אי הרבנים ושאל אותם, מתי אתה מתכוון ללכת לאסיפה? אמר לו אותו רב, אני לא הולך לשם. יש לי פרנציפ (עיקרון) שאני לא מתערב בכאלו עניינים. אמר לו ר' ברוך בער, הכל טוב ויפה, אבל כשהחפץ חיים קורא לאסיפה, שמים את הפרנציפ במזוודה, וביחד איתו באים לחפץ חיים!

אם הקב"ה אומר לא ככה, אז תיקח את כל החשבונות שלך ותעשה מה שהקב"ה אומר. ברגע ונותנים מקום למחשבות אחרות להתערב - מפסידיים ובגדול!

הלא זה מה שהיה גם עם הנחש וחווה. מה הנחש רצה? שחווה תתחיל לדבר איתו. אם הוא יתחיל להתווכח איתה, כבר הכל מסודר... הוא ישכנע אותה, וכמו שקרה בסוף.

סיפר לי הגי'ר חיים מאיר שטיינברג שליט"א שהחזון אי"ש אמר לאבא שלו (הגי'ר פייבל זצ"ל) שכאשר הוא היה בחור, המשכילים היו משכנעים בחורי ישיבות עם ההשכלה שלהם והלכו להוציא בחורים מהישיבות. מספר החזון אי"א, היו בחורים שרצו באמת להוכיח למשכילים עד כמה הם טועים. אך כל אלו - המשכילים לכדו אותם ברשתם. אני - לא רציתי אפילו לשמוע אותם! ואז נשארתי בן תורה.

כמה שהם ניסו להסביר ולחזוף באותות ומופתים, אבל זה לא מעניין אותי... אותות ומופתים באדמת בני חס. אני פה, וגמרנו.

ועד כדי כך הגיע כח המשכילים, סיפר הרב רבי אשר רבינסקי (מחיפה,

הוא היה תלמיד של החפץ חיים בראדין), וסיפר שפעם בשנה, ביום פורים, החפץ חיים היה מקלל יהודי! באופן קבוע. אד"ם הכהן ימח שמו וזכרו!!! אד"ם הכהן היה משכיל שידע ללמוד, והוא נטפל לחפץ חיים, עד כדי כך שהח"ח הרגיש שעוד מעט הוא הולך להילכד ברשתו, אז הוא ברח ממנו. ובשביל שהוא לא ילך ללכוד אחרים אז הוא היה מקלל אותו, ימח שמו וזכרו.

לא מתחילים.

יצר הרע תחילתו הלך וסופו בעל הבית

בארחות חיים להרא"ש (אות כ"ז) כותב: גער ביצר הרע ואל תשט! אל תתחיל איתו. אם תתחיל לדבר איתו, הוא יוכיח לך איך שאתה טועה, ולא מבין, והחשבון שלך לא נכון, ואתה לא שמעת טוב... זהו זה. בזה גמרת את הכל!

הגמרא בסוכה (נב, ב) אומרת בשם רבא, **יצר הרע בתחילה קראו הלך**, אומר רש"י, עובר דרך עליו, ואינו מתאכסן עמו. הוא רק דופק בדת... תן לי להיכנס, לשתות משהו... ויוצא החוצה. **ולבסוף קראו אורח** - אכנסאי. דהיינו הוא כבר רוצה להסב ליד השולחן, לאכול ארוחת צהרים, ואולי גם לישון... **ולבסוף קראו איש**, בעל הבית. הוא דואג להוציא אותך והוא נשאר שמה... אל תתן לו להיכנס.

ונספר: היה יהודי חשוב, הרה"ג ר' אברהם קלמנוביץ'. הוא היה יהודי שמסר נפש בעבור הצלת ישיבת מיר בשנחאי. בשביל להציל את ישיבת מיר, היה צריך שידברו עם איזה מיניסטר (שר באמריקה), אותו שר היה יהודי, אבל הוא לא רצה לעזור להם, הוא לא רצה להסתבך עם הממשלה, ועם יפן ועם זה - - - אך ר' אברהם כאמור, מאד רצה שהוא יעזור להם.

מה עשה? היה לו המון תעוזה ואומץ, הוא דפק לו על הדלת, ומיד כשהוא פתח - הוא תחב את רגלו לתוך הדלת של הבית, ואמר לו, אני רוצה לדבר אתך על משהו... לא רוצה לדבר אתך! השיב. טוב, אז לא... אז תוציא את הרגל שלך - ביקש השר. לא רוצה! השיב ר' אברהם. נו, איבד השר את סבלנותו, מה אתה רוצה, זה הבית שלי!!! אז מה... השיב ר' אברהם. לא רוצה להוציא את הרגל. אתה יכול להזמין משטרה... זה לא התאים לו... אז הוא חזר ושאל, אז מה אתה רוצה?... שתדבר איתי. לא רוצה לדבר אתך, השיב השר. ניחא, אמר ר' אברהם, אך גם אני לא רוצה להוציא את הרגל שלי... בקיצור, לא היתה לו ברירה, הוא הכניס את ר' אברהם, הם דברו, ולבסוף הוא השתכנע ועשה את מה שר' אברהם רצה!...

היצר הרע מבקש ממך דבר אחד: תן לי להכניס את הרגל. אני דופק לך בדת רק תפתח את הדלת - וזהו. את השאר תשאיר לי... הילך, אורח, בעל הבית, ולבסוף הוא גובר עליך והוא נשאר במקום.

הרה"י מביא שכתוב במצודות, על הפסוק בהפטר "כי חטאת קסם - מרי", מרי - זה עצם החטא שיש לי תמיהות על ה' וחשבונות... וכל מיני דברים.

הגי'ר יעקב גלינסקי זצ"ל, היה אומר אל תשאל מידי הרבה שאלות על הקדוש ברוך הוא, בשביל שהוא לא יצטרך לקרוא לך ולענות לך תשובות... אתה רוצה לחיות? אז תפסיק, תסמוך עליו שהוא יודע מה לעשות.

מה יצא עוד מהמחשבה הזו של שאול המלך?... למחרת הרגו את אגג, ושאל איבד את המלוכה. אבל מה יצא עוד מזה? אומר המושב זקנים (סוף פרשת בשלח י"ז) שאגג בא על חמורתא באותו הלילה, ומזה נולד המן. מלילה אחד של תמיהה, לילה אחד! הרי למחרת כבר הרגו אותו. לילה אחד של תמיהה על הקב"ה ולעשות שונה ממה שהוא אמר - מזה נולד המן שרוצה להשמיד להרוג ולאבד. גם אם מתכווין לטובה ולהרבות כבוד שמים... **ומה שנוגע לנו, לא תתחיל לשנות ממה שאומרים לך, בשום דבר! אם אומרים לך - תשמע.**

השכל של גדול שבישראל הוא למעלה מהשגתיו

גם כאשר גדולי ישראל אומרים לך משהו, תשמע עד הסוף ואל תתחכם. ואפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, אל תשנה כלום. ומבארים הראשונים שהפשט הוא, שאצלך זה שמאל, אתה רק לא מבין כמה הוא ימין.

סיפר לי פעם נכד של מרן רה"י זיע"א, שהוא שאל את הסבא שלו פעם שאלה, והוא אמר לו ההיפך ממה שהוא חשב... זה הפריע לו... אז הוא פנה אל סבא וביקש, סבא, כמובן שנעשה כמו שסבא אמר, אבל תסביר לי למה... אמר לו הרה"י, הסבר אחד, ולאחריו הסבר נוסף, ולאחריו עוד הסבר. הוא הראה לו כמה הוא טועה בהכל. ואז הוא שואל אותו, זה מספיק או שאתה רוצה עוד?... אמר לו מספיק, מספיק!...

אנחנו בכלל בכלל לא יודעים, שום דבר.

הרב דסלר אומר כתוב שיהדר קבלוה בימי אחשוורוש'. עם ישראל קבלו את התורה מאבהה. מה קרה בימי אחשוורוש'...?

אלא כתוב כבר בכמה מקומות, שעיקר מה שעם ישראל אמרו נעשה ונשמע - זה על התורה שבכתב. אך לא על התורה שבע"פ. שהיא באה עם רבה עמל וטורח, וממילא היה קשה להם לקבל מרות של גדולי הדור - גדולי התורה.

אבל בימי אחשוורוש - - - פתאום הם ראו איך שמרדכי הופך להם את כל התמונה: הם, בשכל שלהם, התווכחו עם מרדכי **בהלכה**, רבינו מרדכי! איך לא נאכל מסעודתו של אותו רשע, הרי זה פיקוח נפש! רבינו, איך לא נכרע להמך?! בתוספות כתוב שזה לא היה צלם, אז זה פיקוח נפש!!! איך יש לך רשות לסכן את כל עם ישראל?...

אך מה התברר לבסוף? ... שההבנה שלהם בלי כל עמל התורה של מרדכי הצדיק, זה מה שהביא את כל החורבן, וכדאיתא בחז"ל שנענשו על מה שנהנו מסעודתו של אחשוורוש. וה"לא יכרע ולא ישתחוה" - זה מה שהביא את כל ההצלה.

פתאום עם ישראל הבינו, **שתורה שבעל פה עם עמל התורה של תלמיד חכם וגדול שבישראל - זה בכלל... רחוק רחוק רחוק ממה שאנחנו יכולים להבין. והדר קבלוה בימי אחשוורוש!** אני רוצה לספר לכם סיפור מעניין:

הביאו את פירוש מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, בסידורו שהו"ל הרה"ג ר' יוי"ט ישראלזון, שפירש על ברכת אשר יצר, "אשר יצר את האדם - **בחכמה**". מה הכוונה? לא שהקב"ה יצר את האדם בחכמה שלו יתברך, אלא הקב"ה יצר את האדם, ונתן לבן אדם - חכמה, שהיא עיקר מעלתו על כל שאר בעלי החיים.

[והוא לא מביא זאת באשר יצר, אלא בברכת הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה. ופי' למה מתחילים עם שכל? (וגם בשמונה עשרה מתחילים עם אתה חונן), למה? כי השכל זה הכי חשוב, וכמו שאומרים, אשר יצר את האדם - בחכמה.]

והתחיל ויכוח... מאיפה ר' חיים לקח את זה? ... כי הרי לא שמענו אף אחד שמסביר כך, והיה ראש ישיבה אחד שהקשה, הרי אומרים ביוצר אור, "כולם **בחכמה** עשית מלאה הארץ קנייך". מה הגר"ח יסביר שם? מה הכוונה בחכמה עשית, בחכמה של הבן אדם? ...! זה היה מאד קשה, ומאד תמוה.

צלצלתי לנכדו הגר"ר גדליה הוניגסברג שליט"א, ואמרתי לו תברר מה המקור שממנו הביאו זאת בשם הגר"ח, אולי לא הבנו טוב את ר' חיים... תברר למה הוא מסביר בכזה צורה אפי' שכולם מבינים לא ככה... ובדרך אגב בקשתי היות ובחור בא אלי עם שאלה מאד מעניינת (נכדו של הגר"א וינטרויב) שאלה שאף פעם לא חשבתי עליה:

יש משנה באבות (ג, א), שלשה יושבו לאכול ואין ביניהם דברי תורה - כאילו אכלו מזבחי מתים, עבודה זרה, אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משלחנו של מקום, דהיינו אכילת מזבח, שואל אותי אותו בחור, אדם שאוכל עם כל **התאווה**, ולשם תאוה בלבד, לא מעניין אותו שום דבר... הוא אוכל נטו כי זה טעים... רק שהוא אומר גם דברי תורה. זה כמו לטהר את השרץ בק"נ טעמים. וכי זה נקרא אכילת מזבח?! ומאידך, אחד שאוכל לשם שמים, רק שבביל שיהיה לו כח ללמוד ולעבוד את ה', והוא לא אומר דברי תורה, אז זה נקרא לאכול מזבחי מתים? מעבודה זרה?!... אלא מה, זה תלוי מה הכוונה שלו באכילה, אבל לא זה מה שכתוב במשנה... זו שאלה עצומה!

שתי השאלות הללו שלחתי את הרב הוניגסברג שליט"א, לשאול את מרן שה"ת ר' חיים.

ר' חיים השיב כלאחר יד, על השאלה הראשונה השיב, שכ"כ המהרש"א (ברכות ס, ב) ב"ב, דבחכמה קאי על האדם שנתן לו הקב"ה חכמה בבריאותו, לא כן שאר בעלי חיים שלא ניתן להם חכמה.

ומה ששאלו מברכת יוצר שכתוב כולם בחכמה עשית, אדרבה, משם ראינו! והביא ע"ז את הרבינו מנוח על הרמב"ם בהלכות תפילה (ז, ה) שמסביר, בחכמה - היינו בשכל של הבן אדם, שבו האדם יכיר את תכונת בריאתו והחסד שנעשה לו. ולא הכוונה שבריאתו היתה בחכמה, כי אם כן, מהו אשר יצר את **האדם** בחכמה? כל הבריאה היתה בחכמה, שנא' כולם בחכמה עשית! אלא בהכרח הכוונה שנתן לבן אדם חכמה, ובזה הוא נבדל מן הבעלי חיים!

כאשר גדול אומר משוה - לא מעוררים ספקות אחריו...

[לגבי השאלה השנייה, השיב ר' חיים שאכן כך כתוב בספר מגן אבות על המשנה שם, שאין הכוונה ב"דברי תורה" לדבר בלימוד, כי הוא מדייק לשון המשנה, אלא הכוונה היא לאכול באמת לשם שמים! שיהיה לו כח ללמוד. אכן למעשה אין לזוז מפסק המשניב לדבר ד"ת כפשוטו, כי מאד קשה לכוון רק לש"ש.]

אך עצם העניין... כאשר גדול בתורה אומר משוה - שערי שמים נפתחים!!!

וכי אתה מבין מה שהוא מבין, או שמא אתה יודע מה שהוא יודע?! מה... זה עולם אחר בכלל!

מרדכי הצדיק אמר להם לא ללכת לסעודה של אחשוורוש, פתאום הם ראו שמרדכי צדק לגמרי...! אבל אתה היית בטוח שזה היה נגד התורה?..

כי לא היה לך עיניים ש ל אדם גדול שבא מכח עמלות על תשוב"ע. פעם בחור שאל את מרן הגר"י אלשיך זצ"ל סגולה להצליח בישיבה, אמר לו הרב אלשיך: דבר ראשון - תשמע מה שאומרים לך. אל תהיה עוֹבֵר חֶסֶם... תשמע מה שאומרים לך!

הרב שפירא - המשגיח של ישיבת פוניבז' הקטנה - מספר באופן קבוע, בתחילת זמן אלו, סיפור על עצמו. כשאני נכנסתי לשיעור א' בישיבה, דיבר ראש הישיבה מרן רה"י זיע"א שצריך להתחזק ולהתחזק ולהתחזק... לאחמ"כ נגשתי אליו, (באלול שיעור א', הראשון שלי בישיבה!) ושאלתי אותו, הראש ישיבה, במה להתחזק? ... הוא אמר לי, כתוב בחוץ בלוח מודעות. באתי לראות בלוח מודעות - - - לא מינייה ולא מקצתיה, לא ראיתי שכתוב כלום. אולי כבר הוציאו את הדף הזה... אמרתי לרה"י, כבר אין שם את הדף הזה. שאל אותי הרה"י, אז מה יש שם? ... את הדף של הלוח זמנים - השבתי. אמר לי הרה"י, אז בזה תתחזק! לזה התכוונת... תתחזק בלוח הזמנים! באים לתפילה בזמן, ולסדר בזמן, ומתחזקים בשמירת הסדרים.

יש הרבה שאוהבים להתחכם... אני אעשה כך וכך, אני חושב אחרת... בסדר, אחרי זה אתה בא בטענות... למי אתה בא בטענות? לעצמך! אומרים לך, את הדרך שקבעו גדולי ישראל, וכמו שקבלו מהגר"ח מואלוז'ין, אל תהיה חכם גדול...

השארית עמלק בעולם - מביאה טומאה ורוע לעולם!

מרן הרה"י זיע"א ממשיך הלאה: רק נאמר את זה בלשונו. מה היה הקל וחומר שלו? אם על נפש אחת מביאים עגלה ערופה, אומה שלימה על אחת כמה וכמה.

והנה, אנחנו בכלל לא מתחילים להבין כזה ק"ו... זה כמו, שבדרך לירושלים יש בית כלא (מחנה עופר) שאסורים בו כל המחבלים שהרגו יהודים. פעם אסרו את הגאון ר' עמרם בלוי זצ"ל בגלל שהוא נלחם למען קדושת השבת. ואז כל הגדולים יצאו נגד הממשלה הזאת... כעת נאמר קל וחומר, ומה על נפש אחת - כל גדולי הדור זעקו והריעו, אומה שלמה - כל האסורים שם בבית כלא - על אחת כמה וכמה...

וכי זה קל וחומר?... מדובר שם על רוצחים שפלים! בני עמלקים! אז נשאלת השאלה, הרי עמלק זה שורש הרע!!! הגמרא אומרת (יומא כב, ב) שאול באחת ועלתה לו דוד בשמים ולא עלתה לו. שואל המהרש"א, וכי זה משוא פנים?...! אומר הרה"י, תלוי באיזה עוון מדובר... יש עוון אחד ששקול כמו הרבה! להחיות את עמלק - זה עוון נורא, על עמלק כתוב אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק. אז זה מעכב את כל כבוד שמים! אז מה הפלא?... עמלק זה שורש הרע! רע לשם רע!

הרי כל האומות שנלחמו עם ישראל, לפחות היתה להם סיבה שהם פחדו, ולכן נלחמו, כמו מצרים - והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו וכו', וכן בלק פחד עתה ילחכו הקהל את כל סביבותנו וכו'. אבל עמלק - - - בכלל לא היה בפרשה... הוא פשוט לא יכל לסבול שיש כבוד שמים, עד כדי כך שהיה מוכן שבביל זה - להתאבד! משל לאמבטי רותחת, קפץ לשם בן בליעל אחד, אע"פ שכוונה, צנן אותה בפני אחרים. הוא מוכן להיכוות אבל העיקר שלא יהיה כבוד שמים. זהו שורש הרע! רשעות לשם רשעות!!! ולכן גם רש"י מביא שזו היתה הסיבה שהקב"ה צווה להרוג גם את הצאן. שלא יאמרו צאן זה של עמלק. כיון שעצם העובדה להיזכר בעמלק, זה להיזכר בהשחתת בלי סוף, וזה משחית את הבן אדם.

ועוד תמיה עצומה יש על שאלו: מה הוא אמר, אם גדולים חטאו, קטנים מה חטאו?... וא"כ, שואל הרה"י, את הרשע הכי גדול - - - אתה משאיר בעולם. את אנג אבי אבות הטומאה, אתה מקיים. ואת כל שאר העם אתה מאבד!...! ובכלל, איך הגיע לזה ששאל הרג את כל נוב עיר הכהנים! וחז"ל תולים את זה בזה, וכדאיתא בילקו"ש (קכ"א) כל המרחם על האכזרים סופו מתאכזר על הרחמנים - משאול.

אומר מרן הרה"י דבר נורא: כל דבר - צומח לאט לאט. בין לטוב ובין למוטב. אדם שמשאיר רוע בעולם, לאט לאט זה גודל ומשתלט עליו, והוא כבר לא לגמרי בידיים של עצמו. כאשר אתה משאיר עמלק שהיה אפשר למגר אותו, השארית את הרוע קיים. וזה כמו להשאיר רוצח בחיים, סופו שיהרוג גם אותך! עצם ההישארות של עמלק בעולם - מביאה המון רוע וטומאה בעולם. ולכן הקב"ה אומר זכור את אשר עשה לך עמלק. תזכור למגר אותו עד הסוף! כיון שאם השארית רוע שהיית יכול למגר, אז אפי' אצל האדם הכי הכי גדול - הכל משתבש.

וממילא - - - צריך לדעת דבר פשוט: גם אם עמלק יימחה מן העולם לבלתי השאיר לו שריד, עדיין תשאיר מצוות זכור את אשר עשה לך עמלק כנגד כל תופעה ששורשה מעמלק, שצריך למגר את הרוע וההשחתה.

מחיית עמלק ע"י עסק התורה

חודש אדר, העבודה ביסודה - נחלקת לשנים: א. האמונה בקב"ה גם במצבים של הסתר פנים, וכמו שזכר עמ"י שה' עשה להם נסים גדולים.

ב. קבלת התורה מאהבה, של הדר קבלה בימי אחשוורוש. סיפר אחד מראשי ישיבה ברוסיה, שהיה להם בישיבה בחור מתמיד עצום, אבל לא סתם... והגיע לתפילות תמיד בזמן משהו באמת מיוחד במינו. ולפתע התברר שהוא גוי. גוי גמור, אמא שלו היתה גויה גמורה. אבל הוא היה כזה מתמיד... היה בא לכל הסדרים והתפילות, ממש בחור לתפארת!!! אבל אמא גויה... אמרו לו את זה, אז הוא מיד רצה להתגייר, והוא באמת התגייר. אך מיד לאחר הגיור, הוא התחיל לאחר לסדרים... ולאחר לתפילות, ופתאום היה קשה לו להיות מה שהוא היה פעם. למה? מה קרה?!!... כי ליצר הרע לא איכפת שגוי ילמד, בין כך אסור לגוי ללמוד, אז שיעבור איסורים, אדרבה... שגם ישמור שבת, גוי ששומר שבת - חייב מיתה, למה לא... אבל ברגע שהוא נתגייר, הוא הפך ליהודי! אתה יהודי?!... כעת אני עובד עליך, אני אראה לך מה זה... אני לא אתן לך...! **הראש ישיבה זיע"א היה אומר, חודש אדר זה החודש שאפשר כ"כ הרבה לזכות בתורה, רק ע"ז היצה"ר עובד בכל כוחותיו, ולצערנו - די מצליח.**

וידועים גם דבריו של הגאון הקדוש ר' אלחנן וסרמן הי"ד, שאמר, איך אפשר היום לקיים מצות מחית עמלק, הרי בא סנחריב ובלבל את האומות, אלא שבכל מלחמה יש שני דרכים להילחם, יש מלחמה פנים מול פנים - כמו שנלחמים היום במלחמה - ואז יש גם הרבה אבדות וחללים. אך יש צורה יותר פשוטה: לגלות היכן מצבור הנשק של האויב, להשמיד אותו, וכך לנצח! כי הרי אף אחד לא יילך להילחם עם סכינים בלבד מול טנקים ואוירונים...

איך מקיימים היום מצוה של מחיית עמלק?... לגלות את הנשק שלו. מה התחמושת של עמלק? אחז"ל ויבואו רפידים, שרפו ידיהם מן התורה. רפיון ידיים מן התורה. וממילא כמה שלומדים יותר בהתמדה - זה מלחמה בנשק שלו. כאשר יש תורה - אין עמלק. אבדת את כל הכח שלו! אומר ר' אלחנן.

הלכה למעשה! כאשר לומדים בימים אלו, מקיימים בזה את מצוות מחיית עמלק.

והנה, למעלת גודל ימים אלו - היצר הרע לא נח ולא שקט... איפה שהוא רואה זמנים מסוגלים, הוא מתאמץ לגזול אותם מאיתנו. וכמושייך בחובות הלבבות, אתה ישן והוא ער לך. הוא כבר מחכה לרגע שתתעורר בשביל שהוא יוכל להחטיא אותך...

וכאשר מגיע הזמן של פורים שבאמת אפשר להשיג בו ישועות אף למעלה מדרך הטבע, (כמו שידוע מ"קב הישר" ועוד) פה הוא מתעורר, ומתחיל הביטול תורה הגדול... וכמובן היצה"ר לא יבא לבחור שלומד ויגיד לו להתבטל סתם... זה לא לעניין!... אבל הוא מלביש את זה בכל מיני מצוות וכדו', תקיים את כל המצוות שבעולם, העיקר אל תלמד... "קבלת התורה מאהבה". זה בלי לחץ... משנכנס אדר מרבין בשמחה! יש שמחה, לא לחוצים... כולם רגועים, ושלוים, זה הרי חודש של שמחה!

והיצר הרע מנסה כמה שיותר, להכניס מודעות של סוף זמן, ופורים... אסור לפתוח לו את הדלת!...!

בין אדם לחבירו

דבר נוסף מביא מרן ראש הישיבה: איך מגרשים רע?... החפץ חיים אומר שאת החושך - לא מגרשים במקלות. אלא מגרשים אותו באור. גם כאשר רוצים למגר את הרע - צריך לעשות טוב ולהרבות בעשיית טוב, וממילא מגרשים את הרע. ולכן קבעו חז"ל משלוח מנות איש לרעהו, ומתנות לאביונים, ולהרבות אהבה ואחווה ושלוש ורעות.

בפורים, מגיעים בעלי הלשון ומתירים מוסרות... יש כל מיני עקיצות... זה בכד וזה בחבית וכמובן, הכל לשם שמים, שתרבה השמחה... רק חבל שלא שמחים גם על חשבונם... וכי על חשבון השני אתה עושה שמחת פורים?!... זה ההיפך ממה שחז"ל קבעו!!!

היום אפשר לזכות, היום זה הזמן להרבות אחוה ואהבה! להיות מאוחדים ושהעם היהודי מאוחד, זה מגן עוז מפני השונאים, והח"ח ב'אהבת חסד' מביא חז"ל - כשהיו ישראל במצרים ולא היה לא-ל ידם להושיע, נתכנסו וקבלו על עצמם להחזיק במה שצוה יעקב אביהם ולגמול חסד איש עם אחיו.

משנכנס אדר מרבין בשמחה!

פגש אותי בשבת האחרונה הרב פינק (הרב של בעלזא) ואמר לי וורת נפלא בשם אחד מהרבה: אם יש דין שבאדר מרבין בשמחה, בהכרח שצריך לשמוח גם קודם, ובאדר - להרבות... אחרת, אז זה לא מרבין בשמחה, אלא זה שמחה רגילה... בהכרח שגם קודם לכן צריכים לשמוח, ובאדר - להרבות בשמחה!

והנה ידוע שיש כמה שיטות איך מרבין בשמחה: מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל אמר שאצל יהודים השמחה היא שמחת התורה, פיקודי ה' ישרים - משמחי לב! להרבות בלימוד התורה.

ממרן שהיית הגרי"ח קנייבסקי שליט"א, התפרסם בשמו: לעשות סיומים! (וכדאי לגמור לפחות את המסכת של הישיבה...! במסכת כתובות - אתה אדם גדול על ש"ס קטן...!)

והרה"י הגי"ר דוד פוברסקי אמר פעם בשיחה: מה זה מרבין בשמחה?... ללמוד יותר מוסר! [והוא מיד גרם למרבין בשמחה...]

מה ההסבר בזה: לאדם יהודי, יש כל כך הרבה סיבות לשמוח... ברוך ה', אתה בריא, חי, נושם. בפרט כעת כששומעים על כל הצרות, באמת מבינים כמה צריך להודות לה' על כל רגע ורגע... ב"ה אתה לומד, ואתה מבין, אמנם יש יותר טובים ממך, אז מה קרה... אבל מה, כל בן אדם יש לו סינונות... לא הולך לו פה, ושם קשה לו... אצל אחד זה קנאה אצל השני זה תחרות, או סתם משבר... ליצר הרע יש לו כל מיני מחלקות... כמו בבית חולים יש הרבה מחלקות, רק אצלו זה מחלקות לעשות אנשים חולים, השאלה לאיזה מחלקה נכנסת...!

אך כאשר אדם לומד מוסר, והשבות אל לבבך... אתה שומע את דבר ה'. כמה ה' אוהב אותנו, כמה יש לשמוח ולהודות שאנחנו זכינו להיות בניו של הקב"ה ולעבדו, ואדרבא כל כמה שקשה יותר זוכים יותר, וכמושייך בזה"ק שנסיון זה מלשון נס להתנוסס.

ועוד נקודה למחשבה, הרי היום רואים מהקב"ה שהוא רוצה מאיתנו משהו... הרי רוסיה מאיימת בפצצות, והרוסים אכזריים, שרוצחים בדם קר... ולא רק זה, זה אחרי כל הקורונה, והאסונות הגדולים במירון, ובקרלין, וכעת מתחיל דבר חדש של "שיתוק ילדים". כבר מזמן מזמן זה לא היה... (כשהיינו ילדים היה כזה דבר...) ובפרט אצל החרדים... מונח פה משהו! הקב"ה תובע מאיתנו משהו. ומצב באמת גם קצת מפחיד.

אך אמר לי הגי"ר נחום נבנצל שליט"א: בשם ח"א שליט"א אומרים "ארורה זרש אשת מפחידי - ברוכה אשתר בעדי", ומה פ"י המילה 'בעדי' ולכאורה, אם זרש היא רק אשת מפחידי, אסתר היא מפחידי בעצמה!... היהודים רעדו כשהם שמעו שהיא מזמינה את המן למשתה... חז"ל אומרים (ילקו"ש פרק ג' רמז תתנ"ד) גדולה הסרת טבעת יותר מכל הנביאים והנביאות שעמדו לישראל! אך עדיין היתה להם עוד תקוה... אחות לנו בבית המלך... אבל פתאום רואים שהיא משתפת פעולה עם המן... הם איבדו את הכל! נמס כל לב, רפו כל ידיים, אסתר היא מפחידי בעצמה!

אבל זה בעדי! ולא רק בגלל שזה היה להפיל את המן, אלא הקב"ה רצה שתפחד ותחזור בתשובה, וכך הוא יושע אותנו!

גם בזמננו... הקב"ה קצת מבקש אותנו כדי שנחזור בתשובה, ונתקרב אליו. זה אולי מפחידי, אבל זה בעדי!

נחזור בתשובה, והקב"ה יחזור אלינו, ואז יהיו לנו רק בשורות טובות, ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו - אמן!

לע"נ

צופיה בת לולו ע"ה

נלביע ט"ז אדר

תנצב"ה

לע"נ

הרב חיים דוד הלוי זצ"ל

רב ואב"ד ת"א

נלביע י"ב אדר

תנצב"ה

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com